

Látogatók a sivatagban

Először József Attila jött (†1937), gyűrt, vacak aktatáskával tyukszemrózsás, szarubütykös jobbkezében, zsiros, nagy fekete kalapját az ágyra dobta, a levegőre ült, mint üvegszékre, beletúrt a százlábú kezeszór lábfüggönyébe az orra alatt, a táskába nézett, aztán lábaira nézett: mint eszemesölábak a foltozott cügoscipőben. Izgatott gyors pihegése: gyíké, kis zöld szivárvány-gyík lihegett a sivatag-homoksziklán. És megjött Szabó Lőrinc is, haja arcán a csönd hinártörülközője, ezüst-drótkeretés szemüvegét levette, ornyergébe vésvé piros patkó, szájában a fogak, mint egy megkövesedett kőrözsza, óskori köpalarözsza. Szabó Lőrinc (†1957) jajgatni kezdett és sárga jajgatása homokörvény volt, fölfele gyűrűző homoktölcsér, abban legyek, dongók, lepkek, darazsak, madarak forogtak: halott, s haldokló égitestek. És megjött Karinthy Frigyes is (†1938): jobb hóna alatt sárga emberkoponyával, szőröshátú balkezében pattogatott kukoricát hozott fehér papirzacskóban, kicsit balra dőlt, mint a világegyetem kezdet-tengelyei, a négy összefüggés, buborékos nagy arcán egy múmia bepólyázott halotti beszéde, balzsam-jövendő, karfioltalan agykoponya-kehely. Toporgott, mintha fázna a sivatagban. Pedig nem volt még skorpió-éjszaka, kígyó-éjszaka se volt. csörgökígyó-éj, kobra-éj, vipera-éj, emberevő csillagpók éjszaka! És Kosztolányi Dezső is megjött (†1936), farsangi flitterek tejútporával behintve, mint egy álom-karácsonyfa a szegények hitében, enni kezdte Karinthy Frigyes kezéből a fehér habtöportűt, jött a hajnali részegségből, mint kék hóesésből és a kapuciner májfoltjai rongyharmonika öltönyén és a csillagpor gyémánt úszke hajában és lila szempilláin. És Babits Mihály is megjött (†1941), nyakában, mint egy fehér rénszarvas nyakában a rénszarvaspásztor, a hegycsúcs-fenyvesek rénfaggyú-álarcú pásztor-proletárja: Alighieri Dante ült, zöld bársonycipős lábai keményen rugdosták a Babits-szívet! És Babits Mihály a csöndre könyökölt, a sárga csöndre, mint üveg-íróasztalra és nem volt mosolya, se könnye. Nézte a sivatag buja csönd-virágait, amik a levegőből kinőttek, és csönd-gyökerük is a levegőben, mint egy döggkeselyű karmos, szarupikkelyes lába. Homokot köpött, zsiros homokpacákat és orrlíkaidból fehér homokrudakat fújt, mint sárga hurkapálcikákat. Valamit Jézushoz is szólt, de gégeszáradtan a fulladástól, s hallani mit se lehetett. És Krúdy Gyula is megjött (†1933), vastag fekete kötőféken Pistoli urat vezette, a nyírségi csödör-cimbalomevőt. Pistoli úr nyakában arany lélekharang, ósbogáncs-fején fekete kantár, szájában zabla, kétoldalt a nyálás vason a hab-szőlőfürtös zablakarikákkal. „Egy vödör bort!” mondta Krúdy Gyula és ittak a csönd-vödör csöndborából, mint a háborúban a frontkatonák a front-mögötti haldoklás-életövezetben. „Hol van a malacbanda, hol van a malacbanda” bömbölt Pistoli úr. De mókázó cigányzenészek nincsenek ebben a csöndsvivatagban. Se XIX. századi népzene: Lavotta János (†1820), Csermák Antal György (†1822), Bihari János (†1827), Rózsavölgyi Márk (†1848). És semmiféle archetipusok. És megjött Móríc Zsigmond is (†1942), mint nehéz fúrge-döcögésű, boralma piros viziló Balzac-fia, begurult a kréta Mózes-tábla-homlokú szappanbuborékgolyó, spriccelt szövetkabátban. Gurult jobbra-balra, kicsit száraz volt ez a csönd. Kicsit árva ez a kemény sivatag! Kis vörös noteszt vett elő zakója zsebéből, zakója külső jobb-zsebéből tompa narvál-fogú ceruzacsonkot és mindjárt firkálgatni kezdett. „A jobb sarokban fürtökben hiéna-szemek, a bal sarokban koszorúknak sakál-szemek, a jobb sarokban, fönt, láncban rókaszemek, a bal sarokban, fönt, dügező sivatagkutya-szemek. A falakon, mint színes gyöngyfüggöny, fagolyó-porcelángolyó-üveggolyó-függöny: hiúz-szemek, oroszlán-szemek, kondorkeselyű-szemek, gyík-szemek, kígyó-szemek, ugráló-egér szemek, pókszemek.” Megnyalta a ceruza fekete grafit-gerincsonkját, s a kis kockás füzetbe beleírta a grafit s a nyál keverék csigamászásézüst ecset-hullámcsovájával: „Szegény Gyula! Szegény Gyula! Mintha Jankát látnám a fehér tündér-robbanás után az ágyban. Le kellett írnom azt is. Pedig Janka már nem szidta Ady Endrét, nem ütötte Bandit kis gyöngyvirág-kezelével, Nárcisz-kezelével nem ütött már engem!” Janka az ágyban: megfagyott szelét kenyér. Janka az ágyban Isten-szivhalála fehér gyertyacsönd. Janka az ágyban ikrás hullaméz-szitakötőszem, sárga lépviász-Hét krajcár. Janka az ágyban, a halottas-ágyban: a Felejtés Deres Tűzliliom-szája, Párducpettyes megfagyott virágüst, havas liliomkút, tűzpiros liliomkiáltás: behavazva! És ő is a csöndre ült, mint egy üvegládára. A szobában fehér vaságy volt, vas-éjjeliszekevény, fehérre festve, fehér ruhás-szekevény, egy szék, meg egy kékkockás viaszosvászonnal leterített asztal. S a székre támasztva bal kezét, félíg a vasrácsos ablak felé fordulva: állt egy ember. Kicsi törékeny, grafitzobor-ember. Csak állt, csak állt, csak állt, csak állt. Csak állt ott szót se szólva. Egyszer azt mondta: „Mama”. Állt a csönd üveglevelén, mint tóparti fűlevélén gyász-szitakötő, özvegyfekete-szitakötő, halál-szitakötő. Ruhája fekete, cipője fekete, zoknija fekete, kezei feketék, szőrmellényesek, mint a szarvasbogar-nöstény hasa. Szemei szénrózsák. Dagadt szén-almák sűrű fekete szőrkoszorúban. Arca szőrbozont gyerekkötény. Fülkagylóból fekete szőrpamacskok. Nagyítólenyce alatt mintha néznél fekete szunyoghím-fejet: feje olyan. Koponyabozontok, szőrök, cellás szenvedés facetták kiszőrösödvé, páfránytoll-leveélbojt állatpáfrány-hallófülcsópok, s a cellahalmaz-sírdomb szemek dupla csöndjén is, az ikrahatarok hatszögkereteiből szőrszálak, szőrpihék kinöve. S a biliárdgolyó-fényű homlok, az elefántcsontgolyó-ragyogású homlok csupasz, mint egy hanyatt esett angyal meztelen fenéke. Hiszen az angyalok nem hordanak bugyit, minek is hordanának? Csönd. Csönd. Csönd. Csönd. Csönd. „Mi ez a csönd a szívemben?” Sir Szabó Lőrinc. Orra szotyog, mint a téli eresz a napsütésben. Sir József Attila. Szemei pirosak, mint a fehér gerlének. És megfordul és elmegy József Attila (†1937) és elmegy Szabó Lőrinc (†1957) és elmegy Kosztolányi Dezső (†1936) és elmegy Karinthy Frigyes (†1938) és elmegy Krúdy Gyula (†1933) és elmegy Babits Mihály (†1941). És utolsónak marad Móríc Zsigmond. Noteszt zakója jobb belső zsebébe visszateszt, és sorsába visszahátrálva szelvényesen hanyatt, elmegy ő is (†1942). „Rokona volt? Testvére volt?” kérdezik az utcán, a boltban, a taxiban tőlem. „Juhász Gyula?” „Költő volt.” Ott fekszik most már ruhástól az ágyon. Sivatag fekszik a sivatagban. Jeges homok a forró homokon. Sivatag-tetszhalott sivatag-koporsóban. Nagy csönd-szögekkel rászögezve a sivatag-Magyarország. Mint a koporsófödél!